

Međunarodni sud za krivično
gonjenje lica odgovornih za
teška kršenja međunarodnog
humanitarnog prava počinjena
na teritoriji bivše Jugoslavije
od 1991. godine

Predmet br. IT-03-67-AR65.1

Datum: 30. mart 2015.

Original: engleski

PRED ŽALBENIM VEĆEM

U sastavu: sudija William H. Sekule, predsedavajući
sudija Arlette Ramaroson
sudija Khalida Rachid Khan
sudija Bakhtiyar Tuzmukhamedov
sudija Koffi Kumelio A. Afande

Sekretar: g. John Hocking

Odluka od: 30. marta 2015.

TUŽILAC

protiv

VOJISLAVA ŠEŠELJA

JAVNO

**ODLUKA PO ŽALBI TUŽILAŠTVA NA ODLUKU PO ZAHTEVU TUŽILAŠTVA
DA SE POVUČE PRIVREMENO PUŠTANJE OPTUŽENOG NA SLOBODU**

Tužilaštvo:

g. Serge Brammertz
g. Mathias Marcussen

Optuženi:

g. Vojislav Šešelj

1. Žalbeno veće Međunarodnog suda za krivično gonjenje lica odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. godine (dalje u tekstu: Žalbeno veće, odnosno Međunarodni sud) rešava po "Žalbi tužilaštva na Odluku po Zahtevu tužilaštva da se povuče privremeno puštanje optuženog na slobodu", uloženoj 20. januara 2015. (dalje u tekstu: Žalba), u kojoj tužilaštvo tvrdi da je Pretresno veće III (dalje u tekstu: Pretresno veće) u svojoj "Odluci po Zahtevu tužilaštva da se povuče privremeno puštanje na slobodu" od 13. januara 2015.¹ (dalje u tekstu: Pobijana odluka) pogrešilo kada je odbilo zahtev tužilaštva za povlačenje privremenog puštanja na slobodu Vojislava Šešelja (dalje u tekstu: Šešelj). Šešelj je 4. februara 2015. dostavio svoj odgovor.² Tužilaštvo je 9. februara 2015. uložilo repliku.³

I. KONTEKST

2. Pretresno veće je 6. novembra 2014, *proprio motu*, naložilo Šešeljevo privremeno puštanje na slobodu u Republiku Srbiju (dalje u tekstu: Srbija).⁴ Veće je, većinom glasova,⁵ zaključilo da Šešelju, s obzirom da će naložiti njegovo puštanje na slobodu iz striktno humanitarnih razloga, neće postaviti nikakve uslove, izuzev da ne utiče na žrtve i svedoke i da se pojavi pred Većem čim to bude naloženo.⁶ Pretresno veće je dalje zaključilo da se, imajući u vidu aktuelnu situaciju u to vreme, uverilo da će se Šešelj pridržavati gorepomenutih uslova i da, u tim okolnostima, nema potrebe da se pribavi Šešeljev pristanak u tom smislu.⁷

¹ *Tužilac protiv Vojislava Šešelja*, predmet br. IT-03-67-T, Odluka po zahtevu tužilaštva da se povuče privremeno puštanje optuženog na slobodu, 13. januar 2015. Prevod Pobijane odluke na engleski jezik zaveden je 16. januara 2015. Ako nije drugačije naznačeno, svi navodi u ovoj Odluci upućuju na prevode relevantnih dokumenata na engleski jezik.

² *Tužilac protiv Vojislava Šešelja*, predmet br. IT-03-67-AR65.1, Odgovor prof. dr Vojislava Šešelja na Žalbu tužilaštva da se povuče privremeno puštanje optuženog na slobodu, 5. februar 2015. (dalje u tekstu: Odgovor). Original Odgovora na bosanskom/hrvatskom/srpskom jeziku primljen je 4. februara 2015. Na osnovu uputstva Žalbenog veća, Odgovor je zaveden kao javan dokument.

³ *Tužilac protiv Vojislava Šešelja*, predmet br. IT-03-67-AR65.1, Replika tužilaštva na Odgovor na Žalbu tužilaštva na Odluku po Zahtevu tužilaštva da se povuče privremeno puštanje na slobodu optuženog, 9. februar 2015. (dalje u tekstu: Replika). V. takođe *Procés Verbal* od 12. februara 2015, gde se navodi da je Šešelj primio Repliku u prevodu na bosanski/hrvatski/srpski jezik 12. februara 2015.

⁴ *Tužilac protiv Vojislava Šešelja*, predmet br. IT-03-67-T, Nalog za privremeno puštanje optuženog na slobodu *proprio motu* (dalje u tekstu: Nalog za privremeno puštanje na slobodu), str. 4. V. takođe poverljivi Dodatak Nalogu za privremeno puštanje na slobodu koji je dobio javni status nalogom Pretresnog veća od 25. novembra 2014. V. *Tužilac protiv Vojislava Šešelja*, predmet br. IT-03-67-T, Nalog o ukidanju poverljivosti Dodatka Naloga od 6. novembra 2014. godine, 25. novembar 2014, str. 2.

⁵ Sudija Niang je imao suprotno mišljenje.

⁶ Nalog za privremeno puštanje na slobodu, str. 4.

⁷ Nalog za privremeno puštanje na slobodu, str. 4.

3. Tužilaštvo je 1. decembra 2014. od Pretresnog veća zatražilo da ukine Šešeljevo privremeno puštanje na slobodu i zatražilo da se održi pretres na kom bi strane u postupku i Srbija mogle da se dodatno izjasne u vezi s pitanjem privremenog puštanja na slobodu.⁸ Ono je iznelo argument da su Šešeljeve javne izjave, date nakon što je privremeno pušten na slobodu, bile takve: (i) da je iz njih očigledno da je "poverenje" Pretresnog veća "u pogledu Šešeljevog ponašanja bilo bez osnova";⁹ i (ii) da dovode u pitanje ocenu Pretresnog veća o Šešeljevom zdravstvenom stanju.¹⁰ Pored toga, tužilaštvo je navelo da: (i) Šešeljeve javne izjave da se neće dobrovoljno vratiti na Međunarodni sud dovode u pitanje zaključak Pretresnog veća da su uslovi za privremeno puštanje na slobodu ispunjeni;¹¹ i (ii) Šešeljeve pretnje licima koja su saradivala s tužilaštvom predstavljaju povredu uslova njegovog privremenog puštanja na slobodu da neće ometati sprovođenje pravde.¹² Tužilaštvo je od Pretresnog veća zatražilo da u tim okolnostima povuče njegovo privremeno puštanje na slobodu.¹³ Najzad, tužilaštvo je tvrdilo da bi, bez obzira na Šešeljevo zdravstveno stanje, njegovo eventualno buduće privremeno puštanje na slobodu trebalo da bude regulisano strogim uslovima.¹⁴

4. Pretresno veće je 13. januara 2015. donelo Pobjianu odluku kojom je odbilo Zahtev za povlačenje.¹⁵ Pretresno veće je navelo da proglašava neprihvatljivim argumente tužilaštva za koje je smatralo da se sastoje od direktne kritike Naloga za privremeno puštanje na slobodu.¹⁶ Ono je navelo da je tužilaštvo tada imalo priliku da uloži žalbu, ali da je odlučilo da to ne učini.¹⁷ Pretresno veće je dalje konstatovalo da tužilaštvo nije iznelo nikakve uverljive dokaze koji bi opravdali ponovno razmatranje njegovog Naloga za privremeno puštanje na

⁸ Zahtev tužilaštva da se povuče privremeno puštanje na slobodu, 1. decembar 2014. (dalje u tekstu: Zahtev za povlačenje), par. 1, 7.

⁹ Zahtev za povlačenje, par. 3.

¹⁰ Zahtev za povlačenje, par. 2, 3.

¹¹ Zahtev za povlačenje, par. 4.

¹² Zahtev za povlačenje, par. 4.

¹³ Zahtev za povlačenje, par. 4.

¹⁴ Zahtev za povlačenje, par. 6. Šešelj je 23. decembra 2014. odgovorio i zatražio od Pretresnog veća da pokrene disciplinski postupak protiv tužioca zbog nedozvoljenog ponašanja. V. Odgovor na Zahtev tužilaštva da se povuče privremeno puštanje na slobodu, 23. decembar 2014, par. 5, 15. Original Šešeljevog odgovora na bosanskom/hrvatskom/srpskom jeziku primljen je 22. decembra 2014. Tužilaštvo je 24. decembra 2014. zatražilo odobrenje da uloži repliku i uložilo svoju repliku u kojoj tvrdi da bi Šešeljev zahtev trebalo odbaciti. V. Molba tužilaštva za odobrenje radi ulaganja replike i replika u vezi sa zahtevom za opoziv privremenog puštanja na slobodu, 24. decembar 2014.

¹⁵ Pobjiana odluka, par. 15. Pretresno veće se dalje proglasilo nenadležnim za pokretanje disciplinskog postupka koji je zatražio Šešelj.

¹⁶ Pobjiana odluka, par. 9, 10.

¹⁷ Pobjiana odluka, par. 10.

slobodu.¹⁸ Ono je utvrdilo da Šešelj nije prekršio njegova uputstva u vezi s povratkom na Međunarodni sud¹⁹ ni uslove koje mu je odredilo u vezi sa žrtvama i svedocima.²⁰

II. ARGUMENTI STRANA U POSTUPKU

5. Tužilaštvo tvrdi da je Pretresno veće napravilo grešku u primeni prava zbog toga što: (i) nije razmotrilo da li su preduslovi za privremeno puštanje na slobodu i dalje ispunjeni, naročito u svetlu Šešeljevih izjava da se neće vratiti na Međunarodni sud (dalje u tekstu: Prva navodna greška);²¹ i (ii) nije razmotrilo da li je, u svetlu novih činjenica koje je predočilo tužilaštvo, ocena Pretresnog veća da privremeno puštanje Šešelja na slobodu treba da bude regulisano minimalnim uslovima još uvek validna (dalje u tekstu: Druga navodna greška).²² Tužilaštvo traži od Žalbenog veća da: (i) poništi Pobjianu odluku; (ii) povuče Šešeljevo privremeno puštanje na slobodu; i (iii) naloži mu da se pojavi pred Pretresnim većem kako bi se razmotrili uslovi za eventualno dalje privremeno puštanje na slobodu.²³

6. U vezi s Prvom navodnom greškom, tužilaštvo tvrdi da pravilo 65(B) Pravilnika o postupku i dokazima (dalje u tekstu: Pravilnik) propisuje da privremeno puštanje na slobodu može biti naloženo samo ako su ispunjena dva ključna preduslova, naime, da se pretresno veće uverilo da će se optuženi pojaviti na suđenju i da neće predstavljati opasnost ni za jednu žrtvu, svedoka ili drugo lice.²⁴ Tužilaštvo tvrdi da, u svetlu Šešeljeve nedvosmislene izjave da se neće vratiti na Međunarodni sud, Pretresno veće više ne može biti uvereno da su preduslovi i dalje ispunjeni i da je stoga obavezno da ga pozove da se vrati.²⁵

7. U vezi s Drugom navodnom greškom, tužilaštvo tvrdi da Pretresno veće nije razmotrilo njegov argument da Šešeljevo ponašanje posle puštanja na slobodu podriva osnov po kojem je odlučeno da mu se nametnu samo minimalni uslovi i da se od njega ne zahteva da se obaveže da će se pridržavati uslova za privremeno puštanje na slobodu.²⁶

¹⁸ Pobjijana odluka, par. 10.

¹⁹ Pobjijana odluka, par. 12.

²⁰ Pobjijana odluka, par. 13.

²¹ Žalba, par. 3, 7.

²² Žalba, par. 3, 9, 12.

²³ Žalba, par. 1, 14.

²⁴ Žalba, par. 6.

²⁵ Žalba, par. 7, 8.

²⁶ Žalba, par. 9, 12.

8. Šešelj odgovara da tužilaštvo ne iznosi nijedan pravni argument u korist svoje Žalbe.²⁷ On traži od Žalbenog veća da Žalbu odbaci kao neosnovanu i politički motivisanu i da pokrene disciplinski postupak protiv tužioca.²⁸

9. Tužilaštvo replicira da se Šešelj nije osvrnuo ni na jedan od argumenata iznetih u Žalbi.²⁹

III. STANDARD PREISPITIVANJA I MERODAVNO PRAVO

10. Žalbeno veće podseća da interlokutorna žalba nije *de novo* preispitivanje odluke pretresnog veća.³⁰ Odluka pretresnog veća na osnovu pravila 65 Pravilnika je diskreciona odluka.³¹ Shodno tome, relevantno pitanje nije da li se Žalbeno veće slaže s tom diskrecionom odlukom, nego da li je pretresno veće pravilno primenilo svoje diskreciono ovlašćenje prilikom donošenja te odluke.³²

11. Da bi uspešno osporila neku diskrecionu odluku, strana u postupku mora da pokaže da je pretresno veće napravilo primetnu grešku.³³ Žalbeno veće će poništiti diskrecionu odluku pretresnog veća samo ukoliko utvrdi da je ona: (i) zasnovana na pogrešnom tumačenju merodavnog prava; (ii) zasnovana na očigledno pogrešnom zaključku o činjenicama; ili je (iii) toliko nepravična ili nerazumna da predstavlja zloupotrebu diskrecionog ovlašćenja

²⁷ Odgovor, str. 2.

²⁸ Odgovor, str. 4. Žalbeno veće primećuje da Šešeljev zahtev za pokretanje disciplinskog postupka ne čini deo predmetne žalbe i stoga ga odbacuje bez daljeg razmatranja.

²⁹ Replika, 9. februar 2015, par. 2.

³⁰ *Tužilac protiv Jadranka Prlića*, predmet br. IT-04-74-AR65.35, Odluka po žalbi tužilaštva na Odluku o daljnjem produženju privremenog boravka na slobodi Milivoja Petkovića, 12. juni 2012. (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Prlić i drugi* od 12. juna 2012.), par. 3; *Tužilac protiv Jadranka Prlića*, predmet br. IT-04-74-AR65.15, Odluka po žalbi tužilaštva na Odluku Pretresnog vijeća po zahtjevu Slobodana Praljka za privremeno puštanje na slobodu, 8. juli 2009. (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Prlić i drugi* od 8. jula 2009.), par. 4.

³¹ Odluka u predmetu *Prlić i drugi* od 12. juna 2012, par. 3; *Tužilac protiv Édouarda Karemere*, predmet br. ICTR-98-44-AR65, Odluka po žalbi Mattheucia Ngirumpatsea na Odluku u vezi s privremenim puštanjem na slobodu, 8. decembar 2009. (dalje u tekstu: Odluka u vezi s Ngirumpatseom), par. 5; Odluka u predmetu *Prlić i drugi* od 8. jula 2009, par. 4.

³² Odluka u predmetu *Prlić i drugi* od 12. juna 2012, par. 3; Odluka u vezi s Ngirumpatseom, par. 5. Odluka u predmetu *Prlić i drugi* od 8. jula 2009, par. 4; *Tužilac protiv Haradinaja i drugih*, predmet br. IT-04-84-AR65.1, Odluka u vezi s modifikovanim privremenim puštanjem na slobodu Ramusha Haradinaja, 10. mart 2006. (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Haradinaj i drugi* od 10. marta 2006.), par. 21.

³³ V. npr. *Tužilac protiv Vojislava Šešelja*, predmet br. IT-03-67-AR15bis, Odluka po žalbi na Odluku o nastavku postupka, 6. jun 2014, par. 34; *Tužilac protiv Radovana Karadžića*, predmet br. IT-95-5/18-AR73.11, Odluka po žalbi na Odluku po zahtjevu optuženog za izdavanje naloga *subpoena* Zdravku Tolimiru, 13. novembar 2013. (dalje u tekstu: Odluka u vezi s nalogom *subpoena* u predmetu *Karadžić*), par. 29; *Tužilac protiv Ratka Mladića*, predmet br. IT-09-92-AR73.3, Odluka po Mladićevoj interlokutornoj žalbi u vezi s izmjenom rasporeda zasjedanja zbog zdravstvenog stanja, 22. oktobar 2013. (dalje u tekstu: Odluka o izmjeni rasporeda suđenja u predmetu *Mladić*), par. 11; Drugostepena presuda u predmetu *Lukić i Lukić*, par. 17.

pretresnog veća.³⁴ Žalbena veće će takođe razmotriti da li je pretresno veće pridalo težinu spoljnim ili irelevantnim faktorima ili propustilo da prida težinu ili dovoljnu težinu relevantnim faktorima prilikom donošenja svoje odluke.³⁵

12. Pravilo 65(B) odnosno pravilo 65(C) Pravidnika predviđaju sledeće:

(B) Pretresno veće može izdati nalog za puštanje na slobodu u svakoj fazi sudskog postupka pre donošenja konačne presude samo nakon što zemlji domaćinu i državi u koju optuženi traži da bude pušten da priliku da se izjasne i samo ako se uverilo da će se optuženi pojaviti na suđenju i da, u slučaju puštanja na slobodu, neće predstavljati opasnost ni za jednu žrtvu, svedoka ni bilo koje drugo lice. Postojanje dovoljno uverljivih humanitarnih razloga može se uzeti u obzir prilikom odobravanja takvog puštanja na slobodu.

(C) Za puštanje optuženog na slobodu pretresno veće može odrediti bilo koje uslove koje smatra primerenim, uključujući polaganje kaucije i poštovanje uslova potrebnih da bi se osiguralo prisustvo optuženog na suđenju i zaštita drugih lica.

13. Ukoliko utvrdi da nije ispunjen jedan od dva uslova iz pravila 65(B) Pravidnika, pretresno veće ne mora razmatrati drugi uslov i mora odbiti privremeno puštanje na slobodu.³⁶ Prilikom odlučivanja da li su uslovi iz pravila 65(B) Pravidnika ispunjeni, pretresno veće mora razmotriti sve relevantne faktore za koje bi se od razumnog pretresnog veća očekivalo da ih pre donošenja odluke uzme u obzir.³⁷ Veće mora zatim dati obrazloženo mišljenje u kom će izložiti svoj stav o tim relevantnim faktorima.³⁸ Koji su to relevantni faktori i koju težinu im treba pridati zavisi od okolnosti u svakom predmetu.³⁹

³⁴ Odluka u vezi s nalogom *subpoena* u predmetu *Karadžić*, par. 29; Odluka o izmjeni rasporeda suđenja u predmetu *Mladić*, par. 11; Drugostepena presuda u predmetu *Lukić i Lukić*, par. 17.

³⁵ Odluka o izmjeni rasporeda suđenja u predmetu *Mladić*, par. 11; *Tužilac protiv Radovana Karadžića*, predmet br. IT-95-5/18-AR73.10, Odluka po žalbi na odluku o trajanju dokaznog postupka odbrane, 29. januar 2013, par. 7; Drugostepena presuda u predmetu *Lukić i Lukić*, par. 17; Drugostepena presuda u predmetu *Krajišnik*, par. 81.

³⁶ *Tužilac protiv Ramusha Haradinaja i drugih*, predmet br. IT-04-84-AR65.2, Odluka po interlokutornoj žalbi Lahija Brahimaja na Odluku Pretresnog veća kojom se odbija njegovo privremeno puštanje na slobodu, 9. mart 2006. (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Haradinaj i drugi* od 6. marta 2006.), par. 6. V. takođe *Tužilac protiv Darija Kordića i Marija Čerkeza*, predmet br. IT-95-14/2-A, Odluka po zahtjevu Darija Kordića za privremeno puštanje na slobodu, 20. april 2004. (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Kordić i Čerkez*), par. 10.

³⁷ Odluka u predmetu *Prlić i drugi* od 15. decembra 2011, par. 6; Odluka u predmetu *Ngirumpatse*, par. 7; *Tužilac protiv Ante Gotovine i drugih*, predmet br. IT-06-90-AR65.3, Odluka po žalbi Ivana Čermaka na Odluku po njegovom zahtjevu za privremeno puštanje na slobodu, 3. avgust 2009. (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Gotovina i drugi* od 3. avgusta 2009.), par. 6. Ta je odluka izdata u javnoj redigovanoj verziji nalogom Žalbenog veća od 4. avgusta 2009. V. *Tužilac protiv Ante Gotovine i drugih*, predmet br. IT-06-90-AR65.3, Nalog kojim se izdaje javna redigirana verzija "Odluke po žalbi Ivana Čermaka na Odluku po njegovom zahtjevu za privremeno puštanje na slobodu", donijete 3. kolovoza 2009, 4. avgust 2009.

³⁸ Odluka u predmetu *Prlić i drugi* od 12. juna 2012, par. 6; *Tužilac protiv Vujadina Popovića i drugih*, predmet br. IT-05-88-AR65.4, Odluka po konsolidovanoj žalbi na Odluku po Borovčaninovoj molbi za posjetu pod nadzorom i na odluke po Gverinom i Miletićevom zahtjevu za privremeno puštanje na slobodu tokom pauze u sudskom postupku, 15. maj 2008. (dalje u tekstu: Konsolidovana odluka u predmetu *Popović* u vezi s privremenim puštanjem na slobodu), par. 6; Odluka u predmetu *Haradinaj i drugi* od 10. marta 2006, par. 23.

³⁹ Odluka u predmetu *Prlić i drugi* od 12. juna 2012, par. 6 i reference koje se tamo navode.

14. Žalbeno veće dalje podseća da je veće, prilikom razmatranja da li treba odobriti privremeno puštanje na slobodu nekog optuženog, dužno da oceni da li su uslovi iz pravila 65(B) ispunjeni ne samo sudeći po stanju u trenutku kada donosi odluku o privremenom puštanju na slobodu, nego i, u onoj meri u kojoj se to može predvideti, u vreme kada se očekuje povratak optuženog na Međunarodni sud.⁴⁰

IV. DISKUSIJA

A. Prva navodna greška

15. Pravilo 65(B) Pravilnika predviđa da je jedan od preduslova za privremeno puštanje na slobodu da se Pretresno veće "uverilo da će se optuženi pojaviti na suđenju". Tužilaštvo je dostavilo dokaze o Šešeljevim izričitim izjavama da se neće vratiti na Međunarodni sud, koje je dao nakon što je pušten na slobodu i koje su objavljene, između ostalog, na veb sajtu njegove političke stranke.⁴¹ Te izjave nisu osporene. Veće konstatuje da su one očigledno relevantne za pitanje da li je preduslov za privremeno puštanje na slobodu, da će se Šešelj vratiti na suđenje, još uvek ispunjen.⁴² Žalbeno veće, uz suprotno mišljenje sudije Tuzmukhamedova i sudije Afandea, prihvata tvrdnju tužilaštva da Pretresno veće u Pobjanoj odluci nije razmotrilo njegov argument da te izjave podrivaju ključne preduslove za privremeno puštanje na slobodu.⁴³ Pretresno veće je, zapravo, razmotrilo drugačije pitanje da li je Šešelj prekršio uslov koji mu je ono postavilo za njegovo privremeno puštanje na

⁴⁰ Odluka u predmetu *Prlić i drugi* od 15. decembra 2011, par. 6; *Tužilac protiv Jadranka Prlića i drugih*, predmet br. IT-04-74-AR65.24, Odluka po žalbi Jadranka Prlića na Odluku Pretresnog vijeća po njegovom zahtjevu za privremeno puštanje na slobodu, 8. jun 2011. (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Prlić i drugi* od 8. juna 2011), par. 6; *Tužilac protiv Ramusha Haradinaja i drugih*, predmet br. IT-04-84bis-AR65.1, Odluka po žalbi tužilaštva na Odluku Pretresnog veća po Zahtevu Ramusha Haradinaja za privremeno puštanje na slobodu, 16. decembar 2010. (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Haradinaj i drugi* od 16. decembra 2010), par. 7; Konsolidovana odluka u predmetu *Popović i drugi* u vezi s privremenim puštanjem na slobodu, par. 6; *Tužilac protiv Prlića i drugih*, predmet br. IT-04-74-AR65.14, Odluka po žalbi Jadranka Prlića na Odluku po Zahtjevu optuženog Prlića za privremeno puštanje na slobodu od 9. aprila 2009, 5. juni 2009. (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Prlić i drugi* od 5. juna 2009), par. 8.

⁴¹ Zahtev za povlačenje, par. 3, fusnota 6, gde se upućuje, između ostalog na: Transkript s konferencije za štampu od 27. novembra 2014. objavljen na <http://www.srpskaradikalnastranka.org.rs/srbija/3930> na kojoj je Šešelj, kako se navodi, izjavio sledeće: "Što se tiče eventualne odluke Haškog tribunala da me pozovu nazad, ja sam već saopštio na prvoj konferenciji za štampu, da se ja sigurno dobrovoljno neću vratiti."; intervju Vojislava Šešelja za *TV Bujica*, 26. novembar 2014. u kom je Šešelj, kako se navodi, izjavio sledeće: "Ja se sigurno dobrovoljno u Hag nikad neću vratiti".

⁴² Žalbeno veće podseća da je ranije konstatovalo da je pretresno veće obavezno da uzme u obzir javne izjave nekog optuženog da se neće predati Međunarodnom sudu kao deo procene da li su uslovi iz pravila 65 Pravilnika ispunjeni. *Tužilac protiv Milana Milutinovića i drugih*, predmet br. IT-05-87-AR65.1, Odluka po interlokutornoj žalbi na Odluku Pretresnog veća kojom se Nebojši Pavkoviću odobrava privremeno puštanje na slobodu, 1. novembar 2005, par. 7.

⁴³ V. Žalba, par. 4.

slobodu, a to je da bi on trebalo da se pojavi pred Pretresnim većem kada mu se naloži da to učini.⁴⁴

16. Žalbeno veće podseća da se privremeno puštanje na slobodu može odobriti *samo* ako se veće uverilo da će se: (i) optuženi pojaviti na suđenju i da (ii) ako bude pušten na slobodu neće predstavljati opasnost ni za jednu žrtvu, svedoka ili drugo lice.⁴⁵ Pored toga, veće je, u trenutku kada odobrava privremeno puštanje na slobodu, obavezno da razmotri da li se uverilo da će se, u onoj meri u kojoj se to može predvideti, optuženi pojaviti u vreme kada se očekuje njegov povratak na Međunarodni sud.⁴⁶ Nametanje obaveze veću da predvidi okolnosti u vreme očekivanog povratka optuženog bilo bi besmisleno kad se veće ne bi isto tako obavezalo da pre svega bude sve vreme uvereno da se optuženi u potpunosti pridržava dva obavezujuća uslova koja su ključna za opravdanje njegovog privremenog puštanja na slobodu. Pored toga, kad se ne bi zahtevalo stalno pridržavanje dva uslova iz pravila 65(B), onda ne bi bilo potrebe ni za mehanizmom nadzora i izveštavanja u cilju obezbeđenja prisustva optuženog i zaštite drugih lica, koji se u praksi ovog Međunarodnog suda obično nameće na osnovu pravila 65(C).⁴⁷ Žalbeno veće stoga smatra da veće koje odobrava privremeno puštanje na slobodu na osnovu pravila 65 Pravilnika mora sve vreme privremenog boravka optuženog na slobodi biti uvereno da su ključni uslovi iz pravila 65(B) Pravilnika koji opravdavaju puštanje na slobodu još uvek ispunjeni.

17. Iz gorenavedenog sledi da je veće dužno da razmotri sve informacije na koje mu se skrene pažnja, a koje mogu predstavljati promenu u okolnostima,⁴⁸ kako bi ispitalo da li su preduslovi iz pravila 65(B) Pravilnika i dalje ispunjeni.

⁴⁴ V. Pobjijana odluka, par. 12.

⁴⁵ V. pravilo 65(B) Pravilnika. V. takode Odluka u predmetu *Gotovina i drugi* od 3. avgusta 2009, par. 10.

⁴⁶ V. gore, par. 14.

⁴⁷ V. npr. *Tužilac protiv Jovice Stanišića i Franka Simatovića*, predmet br. IT-03-69-T, Javna redigovana verzija Odluke po zahtevu Stanišićeve odbrane za privremeno puštanje na slobodu u periodu od iznošenja završnih reči do izricanja Prvostepene presude, 5. februar 2013, par. 15.7. Ova odluka je doneta u javnoj redigovanoj verziji nalogom Pretresnog veća od 19. aprila 2013. V. *Tužilac protiv Jovice Stanišića i Franka Simatovića*, predmet br. IT-03-69-T, Nalog za izdavanje javne redigovane verzije poverljive Odluke po zahtevu Stanišićeve odbrane za privremeno puštanje na slobodu u periodu od iznošenja završnih reči do izricanja Prvostepene presude od 5. februara 2013; *Tužilac protiv Jovice Stanišića i Franka Simatovića*, predmet br. IT-03-69-T, Odluka po Simatovićevom zahtevu za privremeno puštanje na slobodu, 16. jul 2012, par. 8.2, 8.3; Odluka u predmetu *Gotovina i drugi* od 3. avgusta 2009, par. 20; *Tužilac protiv Popovića i drugih*, predmet br. IT-05-88-T, Odluka po zahtjevima odbrane za privremeno puštanje na slobodu Radivoja Miletića i Milana Gvere, 7. decembar 2006, str. 6-8.

⁴⁸ Žalbeno veće napominje da je ranije konstatovalo da promena u okolnostima opravdava ponovno i izričito razmatranje rizika od bekstva u smislu pravila 65(B) Pravilnika. V. *Tužilac protiv Jadranka Prlića i drugih*, predmet br. IT-04-74-AR65.5, Odluka po objedinjenoj žalbi tužilaštva na odluke o privremenom puštanju na slobodu optuženih Prlića, Stojića, Praljka, Petkovića i Čorića, 11. mart 2008, par. 20.

18. Žalbeno veće, uz protivno mišljenje sudije Tuzmukhamedova i sudije Afandea, konstatuje da je Pretresno veće, ne razmotrivši argument tužilaštva da Šešeljeve izjave da se neće pojaviti pred Međunarodnim sudom podrivaju ključne preduslove za njegovo privremeno puštanje na slobodu, propustilo da utvrdi da li je u svetlu novih informacija na koje mu je skrenuta pažnja, uslov za privremeno puštanje na slobodu predviđen u pravilu 65(B) Pravilnika, da se uverilo da će se Šešelj pojaviti na suđenju, još uvek ispunjen. Taj propust predstavlja pogrešnu primenu prava.

19. Uzimajući u obzir prirodu Šešeljevih izjava da se neće vratiti na Međunarodni sud,⁴⁹ Žalbeno veće, uz suprotno mišljenje sudije Tuzmukhamedova i sudije Afandea, konstatuje da nijedno razumno pretresno veće ne bi moglo biti i dalje uvereno da su dva preduslova iz pravila 65(B), koja moraju biti kumulativno ispunjena, i dalje ispunjena. Podsećajući da se privremeno puštanje na slobodu mora odbiti u okolnostima u kojima pretresno veće konstatuje da jedan od dva uslova iz pravila 65(B) nije ispunjen,⁵⁰ Pretresno veće je u tim okolnostima bilo obavezno da povuče Šešeljevo privremeno puštanje na slobodu u ovoj fazi i da pruži stranama u postupku, kao i Srbiji i Kraljevini Holandiji (dalje u tekstu: Holandija), priliku da se izjasne pre nego što se pristupi *de novo* procenjivanju da li je dalji privremeni boravak na slobodi primeren i, ako jeste, pod kojim uslovima.

20. Žalbeno veće, uz suprotno mišljenje sudije Tuzmukhamedova i sudije Afandea, stoga konstatuje da je Pretresno veće pogrešilo zbog toga što nije povuklo Šešeljevo privremeno puštanje na slobodu. Budući da Žalbeno veće smatra da je Pretresno veće u najboljoj poziciji da sprovede nalog da se Šešeljevo privremeno puštanje na slobodu povuče⁵¹ i da se stranama u postupku, Srbiji i Holandiji pruži prilika da se izjasne u vezi s pitanjem mogućeg daljeg Šešeljevog privremenog puštanja na slobodu, Žalbeno veće ovim nalaže Pretresnom veću da to učini.

⁴⁹ V. gore, par. 15.

⁵⁰ Odluka u predmetu *Haradinaj i drugi* od 9. marta 2006, par. 6.

⁵¹ Žalbeno veće ima u vidu da povlačenje Šešeljevog privremenog puštanja na slobodu podrazumeva proceduralne posledice, kao što je moguće izdavanje naloga za hapšenje na osnovu pravila 65(H) Pravilnika, kao i nadzor nad njegovim prebacivanjem u Pritvorsku jedinicu Ujedinjenih nacija (dalje u tekstu: PJUN). Žalbeno veće stoga smatra da je Pretresno veće u najboljoj poziciji da sprovede povlačenje i da rešava naknadna pitanja koja mogu proisteći iz toga.

B. Druga navodna greška

21. U svetlu gorenavedenog, Žalbeno veće, uz suprotno mišljenje sudije Tuzmukhamedova i sudije Afandea, primećuje da su argumenti tužilaštva u vezi s Drugom navodnom greškom, odnosno to da je Šešeljevo ponašanje posle puštanja na slobodu, bilo individualno bilo kolektivno, dovelo u pitanje procenu Pretresnog veća da je njegovo puštanja na slobodu potrebno regulisati samo minimalnim uslovima, relevantni samo za faktore režima uslova kojima se reguliše Šešeljevo privremeno puštanje na slobodu. Žalbeno veće dalje primećuje da takvi uslovi na osnovu pravila 65(C) imaju funkciju da se obezbede prisustvo optuženog na suđenju i zaštita drugih lica. Budući da je Žalbeno veće, uz suprotno mišljenje sudije Tuzmukhamedova i sudije Afandea, konstatovalo da je sam osnov za odobravanje Šešeljevog privremenog puštanja na slobodu doveden u pitanje njegovim izjavama da se neće vratiti na Međunarodni sud koje je dao posle puštanja na slobodu i da bi Pretresno veće stoga trebalo da u ovoj fazi povuče njegovo privremeno puštanje na slobodu kako bi se utvrdilo da li je eventualno dalje privremeno puštanje na slobodu opravdano, argumenti koji se tiču uslova kojima se reguliše privremeno puštanje na slobodu postaju eventualno relevantni samo u toj kasnijoj fazi. Shodno tome, Žalbeno veće, uz suprotno mišljenje sudije Tuzmukhamedova i sudije Afandea, bez daljeg razmatranja odbacuje argumente tužilaštva u vezi s Drugom navodnom greškom.

V. DISPOZITIV

22. Iz gorenavedenih razloga, Žalbeno veće, uz suprotno mišljenje sudije Tuzmukhamedova i sudije Afandea,

delimično **ODOBRAVA** Žalbu, **PONIŠTAVA** Pobjianu odluku, i

NALAŽE Pretresnom veću da smesta povuče Šešeljevo privremeno puštanje na slobodu i naloži njegov povratak u PJUN;

NALAŽE Pretresnom veću da, što je ranije moguće posle Šešeljevog povratka u PJUN, pruži stranama u postupku, Srbiji i Holandiji priliku da se izjasne u skladu s pravilom 65(B) Pravilnika;

NALAŽE Pretresnom veću da, nakon što stranama u postupku, Srbiji i Holandiji pruži priliku da se izjasne, izvrši *de novo* procenu merituma Šešeljevog mogućeg daljeg privremenog puštanja na slobodu u skladu s ovom odlukom;

NALAŽE da uslovi iz Naloga za privremeno puštanje na slobodu ostanu na snazi do izdavanja naloga Pretresnog veća kojim se povlači Šešeljevo privremeno puštanje na slobodu u skladu s ovom odlukom;

ODBACUJE Žalbu u preostalom delu.

Sastavljeno na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu je merodavan tekst na engleskom.

Dana 30. marta 2015.
U Hagu,
Holandija

/potpis na originalu/
sudija William H. Sekule,
predsedavajući

Sudija Bakhtiyar Tuzmukhamedov i sudija Koffi Kumelio A. Afande ovoj Odluci prilažu Zajedničko suprotno mišljenje.

[pečat Međunarodnog suda]

ZAJEDNIČKO SUPROTNO MIŠLJENJE SUDIJE TUZMUKHAMEDOVA I SUDIJE AFANDEA

A. Uvod

1. U ovoj Odluci Većina zaključuje da je Pretresno veće pogrešilo zbog toga što nije uzelo u obzir argument tužilaštva da Šešeljeve izjave da se neće vratiti na Međunarodni sud, koje je dao nakon što je pušten na slobodu, podrivaju ključne preduslove za privremeno puštanje na slobodu iz pravila 65(B) Pravilnika o postupku i dokazima (dalje u tekstu: Pravilnik).⁵² Nadalje, prema mišljenju Većine, nijedno razumno pretresno veće ne bi, posle Šešeljevih izjava datih nakon puštanja na slobodu, moglo biti i dalje uvereno da su preduslovi iz pravila 65(B) Pravilnika i dalje ispunjeni.⁵³ Shodno tome, Većina nalaže Pretresnom veću da, između ostalog, smesta povuče Šešeljevo privremeno puštanje na slobodu i da, kad se Šešelj vrati u pritvor, izvrši *de novo* procenu merituma Šešeljevog mogućeg daljeg privremenog puštanja na slobodu.⁵⁴
2. Iz razloga koje ovde detaljno iznosimo, s dužnim poštovanjem izražavamo neslaganje s pravnim obrazloženjem i zaključkom Većine.
3. Pre svega, treba imati u vidu da je ovo prvi predmet u kojem se od Žalbenog veća traži da se bavi pravnim pitanjima u vezi s navodnim kršenjem uslova privremenog puštanja na slobodu i njegovim povlačenjem na osnovu pravila 65 Pravilnika.

B. Obim žalbe

4. Prema našem mišljenju, važno je istaći da se ova žalba odnosi na odluku Pretresnog veća od 13. januara 2015. da ne povuče privremeno puštanje na slobodu,⁵⁵ a ne na odluku Pretresnog veća od 6. novembra 2014. da se Šešelj privremeno pusti na slobodu.⁵⁶ Ova žalba nije prilika za tužilaštvo da uloži žalbu na prvobitnu odluku da se optuženom odobri privremeno puštanje na slobodu. Smatramo da Žalbeno veće može valjano da izvede samo zaključak u vezi s odlukom Pretresnog veća da ne

⁵² V. Odluka po Žalbi tužilaštva na Odluku po Zahtevu tužilaštva da se povuče privremeno puštanje optuženog na slobodu, 30. mart 2015. (dalje u tekstu: Odluka Većine), par. 15.

⁵³ V. Odluka Većine, par. 19.

⁵⁴ V. Odluka Većine, par. 22.

⁵⁵ *Tužilac protiv Vojislava Šešelja*, predmet br. IT-03-67-T, Odluka po Zahtevu tužilaštva da se povuče privremeno puštanje optuženog na slobodu, 13. januar 2015. (dalje u tekstu: Odluka od 13. januara 2015).

⁵⁶ *Tužilac protiv Vojislava Šešelja*, predmet br. IT-03-67-T, Nalog za privremeno puštanje optuženog na slobodu *proprio motu*, 6. novembar 2014. (dalje u tekstu: Odluka od 6. novembra 2014).

povuče odluku o privremenom puštanju na slobodu. Kao što je detaljno izloženo dalje u tekstu, ovlašćenje za povlačenje privremenog puštanja na slobodu u ovom predmetu i izdavanje naloga Šešelju da pristupi pretresu isključivo je u nadležnosti Pretresnog veća. Pored toga, mera u kojoj se u Odluci Većine utvrđuju činjenična pitanja može da stvori utisak da se Žalbeno veće ne ograničava na razmatranje žalbe na Odluku od 13. januara 2015, već da se, zapravo, stavlja u ulogu Pretresnog veća i razmatra ovo pitanje u okviru opštih pravila u vezi s ponovnim razmatranjem odluka, uprkos tome što se tužilaštvo pozvalo na pravilo 65(D) Pravilnika.

5. Većina je trebalo da iznese uverljive razloge koji su je naveli na to da činjeničnu analizu i zaključke Pretresnog veća zameni svojim. Na žalost, u Odluci nisu izneti takvi razlozi. Zbog tog očitog propusta, smatramo da je neophodno da u našem zajedničkom suprotnom mišljenju iznesemo svoje stavove o činjeničnim elementima.

C. Merodavno pravo

6. Mišljenja smo da je obaveza Žalbenog veća da objasni i detaljno izloži merodavno pravo kako bi pretresnim većima dalo neophodne smernice. Smatramo, u najmanju ruku, primerenim da iznesemo svoje shvatanje merodavnog prava koje se odnosi na prihvatljivost žalbe i na standard dokazivanja potreban za pokretanje mehanizma ponovnog procenjivanja privremenog puštanja na slobodu ili njegovog povlačenja.
7. Pre svega, što se tiče *prihvatljivosti*, kao što je konstatovano gore u tekstu, tužilaštvo podnosi svoju žalbu na osnovu pravila 65(D) Pravilnika.⁵⁷ Pravilo 65(D) predviđa da “[n]a svaku odluku koju na osnovu ovog pravila donese pretresno veće može da se uloži žalba”. Prema širokom tumačenju pravila 65(D), za koje se zauzima tužilaštvo, žalba bi mogla da bude uložena ne samo na prvobitnu odluku o privremenom puštanju optuženog na slobodu, već i u vezi s naknadnim pitanjima kao što je povlačenje naloga kojim se odobrava privremeno puštanje na slobodu, kao što je ovde reč. Mada se ne protivimo takvom širokom tumačenju pravila 65(D) Pravilnika, budući da je ovo prvi slučaj u kom se razmatra takva žalba, smatramo da treba jasno navesti poziciju Žalbenog veća. Pored toga, pošto Većina donosi odluku o činjeničnim pitanjima i diskreciono ovlašćenje Pretresnog veća zamenjuje svojom ocenom činjenica, važno je izbeći svako pogrešno tumačenje ili utisak da Žalbeno veće može da razmatra ovo

⁵⁷ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 1.

pitanje u okviru opštih pravila koja se odnose na ponovno razmatranje. Ponovno razmatranje može izvršiti samo veće koje je prvo razmatralo to pitanje – a to je, u ovom slučaju, Pretresno veće. Treba ponoviti da ova žalba nije prilika za tužilaštvo da podnese žalbu na Odluku od 6. novembra 2014. Pri drugačijem tumačenju, moguće je da se nalozi Žalbenog veća iz ove Odluke vide kao prisvajanje nadležnosti i uloge Pretresnog veća. Shodno tome, ova žalba može da se razmatra isključivo na osnovu pravila 65(D) Pravilnika.

8. Isto tako, Žalbena veće nije nikad pre objasnilo relevantan *standard dokazivanja* koji je potreban da bi se ustanovilo da optuženi nije ispunio uslove privremenog puštanja na slobodu ili da ih je prekršio ili da bi se ustanovilo postojanje novih činjenica koje dovode u pitanje opravdanost privremenog puštanja na slobodu. Ovo je prilika da se odredi prag dokazivanja koji je neophodan da se utvrdi da je optuženi prekršio uslove koji su postavljeni u nalogu o njegovom privremenom puštanju na slobodu. Prema našem mišljenju, standard dokazivanja koji je potreban da bi se utvrdile činjenice koje opravdavaju privremeno puštanje na slobodu – kriterijum najveće verovatnoće⁵⁸ – isti je kao onaj koji je potreban da bi se utvrdilo da je optuženi prekršio uslove privremenog puštanja na slobodu ili da su se pojavile nove informacije koje opravdavaju ponovno razmatranje odluke o privremenom puštanju na slobodu.⁵⁹

D. Prva navodna greška

9. Većina zaključuje da je Pretresno veće “propustilo da utvrdi da li je, u svetlu novih informacija na koje mu je skrenuta pažnja, uslov za privremeno puštanje na slobodu predviđen u pravilu 65(B) Pravilnika, da se uverilo da će se Šešelj pojaviti na suđenju, još uvek ispunjen”.⁶⁰ Međutim, čak i da je – hipotetično govoreći – Većina u pravu u vezi s tim da je Pretresno veće pogrešilo zbog toga što nije primenilo pravilo 65(B), Žalbena veće je trebalo da vrati to pitanje na razmatranje Pretresnom veću. Bilo kako

⁵⁸ V. na primer, *Tužilac protiv Prlića i drugih*, predmet br. IT-04-74-A, Odluka po Zahtjevu Berislava Pušića za produženje privremenog boravka na slobodi, 27. januar 2015, par. 3; *Tužilac protiv Šainovića i drugih*, IT-05-87-A, Odluka po Zahtevu Vladimira Lazarevića za privremeno puštanje na slobodu u kraćem trajanju iz razloga saosećajnosti, 23. mart 2011, par. 4.

⁵⁹ V. na primer, *Tužilac protiv Rasima Delića*, IT-04-83-T, Odluka po Zahtjevu tužilaštva za hapšenje optuženog Rasima Delića, 19. decembar 2007, str. 5; *Tužitelj protiv Gotovine i drugih*, IT-06-90-PT, Nalog za uhićenje i dovođenje optuženog Mladena Markača s privremenog boravka na slobodi, 28. decembar 2007, str. 3.

⁶⁰ Odluka Većine, par. 18.

bilo, pošto je Većina pristupila razmatranju Šešeljevih izjava, mi dalje u tekstu iznosimo svoje mišljenje o pogrešnoj analizi Većine.

10. Većina nije objasnila zašto je zaključila da Pretresno veće nije ovaj faktor uzelo u obzir u svojoj odluci od 6. novembra 2014.
11. Pažljivo ispitivanje zaključaka da Šešelj nije prekršio uslove privremenog boravka na slobodi do kojih je Pretresno veće došlo u svojoj Odluci od 13. januara 2015,⁶¹ s jedne strane, i argumenata tužilaštva da Šešelj odbija da se dobrovoljno vrati na Međunarodni sud,⁶² s druge, upućuje na to da se radi o dva različita viđenja istog pitanja. Na osnovu Šešeljeve tvrdnje da se neće dobrovoljno vratiti na Međunarodni sud, tužilaštvo predviđa da će biti “potrebna primena sile” da bi se on vratio na Međunarodni sud.⁶³ Mislimo da je tužilaštvo odabralo da u žalbi svoj zahtev formuliše *in abstracto*, ali da je Pretresno veće rešavanju tog pitanja pristupilo *in concreto*. Zaista, Šešeljeve reakcije i ponašanje nisu teoretsko pitanje, već će predstavljati procenu zasnovanu na činjenicama koja će biti *in concreto* izvršena kada Šešelju bude naloženo da se vrati na Međunarodni sud. Kako smo mi razumeli rasuđivanje Pretresnog veća u njegovoj Odluci od 13. januara 2015, ono je zasnovano na činjenici da su ljudske reakcije podložne promenama i nepredvidive, te da, stoga, nije umesno o njima nagađati *in abstracto*. Shodno tome, uprkos Šešeljevim prkosnim izjavama, niko ne može sa sigurnošću predvideti kako bi on mogao da reaguje u budućnosti kad mu bude naloženo da se pojavi na Međunarodnom sudu i da li će odbiti da se dobrovoljno vrati. Nadalje, argument tužilaštva da je “[i]z Šešeljevih izjava jasno da će biti potrebna primena sile da bi se on vratio u pritvor na Međunarodnom sudu”⁶⁴ zvuči kao nagađanje. Tužilaštvo nije pokazalo da će stvarno biti potrebna primena sile, a osim toga, čini se da ono sugeriše da će, ako se Šešelju u ovoj fazi postupka povuče privremeno puštanje na slobodu, osigurati njegovo pristupanje Međunarodnom sudu, a da će, ako mu bude u kasnijoj fazi naloženo da pristupi Međunarodnom sudu, to zahtevati mere s više prisile.

⁶¹ Odluka od 13. januara 2015, par. 12.

⁶² Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 7.

⁶³ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 7.

⁶⁴ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 7.

12. Nadalje, kad se nalog Pretresnog veća od 6. novembra 2014. kojim se Šešelj privremeno pušta na slobodu⁶⁵ i Odluka od 13. januara 2015.⁶⁶ čitaju zajedno, stiče se utisak da Šešeljeve prkosne izjave u javnosti ne samo da ne bi uticale na odluku Pretresnog veća da mu *proprio motu* odobri privremeno puštanje na slobodu, već da je Pretresno veće čak i očekivalo takvo ponašanje. Štaviše, Šešelj je unapred izjavio da će, ako Pretresno veće odluči da ga pusti na slobodu, “javno kritikovati Haški tribunal kao nelegalni međunarodni sud”.⁶⁷
13. Stoga, Pretresno veće nije pogrešilo kad je odbilo argument tužilaštva, pre svega zato što Šešeljeve izjave ne predstavljaju nove informacije koje imaju potencijal da potkopaju faktore u prilog izdavanju naloga – prema mišljenju Pretresnog veća – za Šešeljevo privremeno puštanje na slobodu.
14. Jednostavno rečeno, Žalbeno veće se možda ne slaže s načinom na koji je Pretresno veće ocenilo preduslove navedene u pravilu 65(B) Pravidnika ni s težinom koju je pridalo Šešeljevom dosledno problematičnom ponašanju kad je izdalo nalog za njegovo privremeno puštanje na slobodu. Međutim, kao što je gore naglašeno, ova žalba nije žalba na odluku o Šešeljevom privremenom puštanju na slobodu i, shodno tome, Žalbeno veće nije u poziciji da tu odluku preispituje. Ova žalba se ne bavi time da li je Pretresno veće pogrešilo kad je izdalo nalog za Šešeljevo privremeno puštanje na slobodu i bilo bi neprimereno da Žalbeno veće o tome donosi sud.
15. Prema našem shvatanju, Pretresno veće je uzelo u obzir Šešeljevo prkosno ponašanje kad je donosilo odluku o tome da mu odobri privremeno puštanje na slobodu. Shodno tome, tužilaštvo nije u žalbi pokazalo da je Pretresno veće pogrešilo u svom pristupu prilikom razmatranja zahteva tužilaštva za povlačenje i, stoga, nema opravdanja za to da se taj nalog povuče. Povlačenje naloga za privremeno puštanje na slobodu trebalo

⁶⁵ Odluka od 6. novembra 2014, str. 2 (“IMAJUĆI U VIDU da je Veće nedavno razmatralo mogućnost da se Optuženi usled pogoršanja zdravstvenog stanja *proprio motu* privremeno pusti na slobodu, ali da je moralo da prekine taj postupak zbog toga što uslovi koje je Veće odredilo nisu bili ispunjeni”). V. i, *ibid*, Suprotno mišljenje sudije Mandiayea Nianga uz Nalog za privremeno puštanje optuženog na slobodu *proprio motu*, par. 2, 4, 6, 10.

⁶⁶ Odluka od 13. januara 2015, par. 10. V. i *ibid*, Izjava sudije Mandiayea Nianga, par. 8 (“U njegovim izjavama ne vidim ništa novo. Optuženi ih prilično dosledno ponavlja. Zbog njegovog odbijanja da poštuje uslove, osim onog da ne napušta Srbiju, propao je postupak njegovog puštanja na slobodu *proprio motu* pokrenut u junu 2014. To je tužilaštvo dobro znalo jer je učestvovalo u tom postupku. Većina je, time što ga je nakon nekoliko meseci pustila na slobodu ne konsultovavši ga, takode znala šta može da očekuje. Ukratko, svi su znali.”).

bi razmatrati samo u situaciji u kojoj su se, na primer, činjenice ili okolnosti koje opravdavaju privremeno puštanje na slobodu na osnovu pravila 65(B) Pravilnika promenile ili prestale da važe, u kojoj je optuženi prekršio uslove određene u skladu s pravilom 65(C) Pravilnika ili su u nalogu bili navedeni drugi uslovi koji su dali povoda za njegovu ponovnu procenu.

16. Tvrditi suprotno dovelo bi optužene – koji se pridržavaju uslova puštanja na slobodu – u neizvesnu situaciju u vezi s njihovim privremenim boravkom na slobodi i nateralo ih da pravno ocenjuju posledice svake pojedine izjave ili postupka. Izjava nekog optuženog koja, sama po sebi, ne predstavlja krivično ponašanje i ne krši uslove iz naloga o privremenom puštanju na slobodu – što je to prihvatila i Većina u ovom slučaju – ne bi trebalo da pokreće mehanizam uspostavljanja ravnoteže naveden u pravilu 65(B) Pravilnika.
17. Bez obzira na gore navedeno, čak i ako prihvatimo da je Pretresno veće pogrešilo – s obzirom na to da Šešeljeve javne izjave u kojima odbija da se dobrovoljno vrati na Međunarodni sud predstavljaju nove informacije koje je trebalo da podstaknu Pretresno veće da ponovno ispita da li je i dalje uvereno da će se optuženi pojaviti radi suđenja – uobičajen postupak je da se to pitanje vrati Pretresnom veću kako bi ono moglo da primeni ispravan pravni standard i, u skladu s tim, primeni svoja diskreciona ovlašćenja.⁶⁷ Pošto se ovde ne radi o izuzetnim okolnostima, Većina je trebalo da Pretresnom veću iskaže poštovanje koje ono zaslužuje i da mu vrati predmet radi ponovnog ocenjivanja. To naročito važi za situaciju u kojoj Žalbena veće nije upoznato s poverljivim informacijama u vezi sa Šešeljevim zdravstvenim stanjem koje su srž odluke Pretresnog veća da izda nalog o privremenom puštanju na slobodu.⁶⁹ Stoga je Odluka Većine u tom pogledu neopravdana.

⁶⁷ V. *Tužilac protiv Vojislava Šešelja*, predmet br. IT-03-67-T, Izjašnjenje prof. dr Vojislava Šešelja povodom Naloga Pretresnog veća III od 13. juna 2014. godine kojim se strane pozivaju da iznesu mišljenje o mogućnosti da se optuženi privremeno pusti na slobodu *proprio motu*, 17. jun 2014, par. 4(f).

⁶⁸ *Tužilac protiv Jovice Stanišića i Franka Simatovića*, predmet br. IT-03-69-AR65.4, Odluka po Žalbi tužioca na Odluku o privremenom puštanju na slobodu i zahtevima za izvođenje dodatnih dokaza na osnovu pravila 115, par. 69. V. i *Édouard Karemera i drugi protiv tužioca*, predmet br. ICTR-98-44-AR65, Odluka po Žalbi Mattieua Ngirumpatsea na Odluku Pretresnog veća kojom se odbija privremeno puštanje na slobodu, 7. april 2009, par. 16.

⁶⁹ *Uporedi Tužilac protiv Ljube Boškskog i Johana Tarčulovskog*, predmet br. IT-04-82-AR65.1, Odluka po Interlokutornoj žalbi Johana Tarčulovskog na privremeno puštanje na slobodu, 4. oktobar 2005, paa. 9.

18. Štaviše, činjenica da Većina nalaže Pretresnom veću da povuče Šešeljevo privremeno puštanje na slobodu, umesto da ga ono samo povuče, pokazuje da Većina ne smatra da ima ovlašćenje da povuče nalog za privremeno puštanje na slobodu i sugerise da Pretresno veće zaista jeste instanca koja treba da razmotri da li da povuče svoj prvobitni nalog za Šešeljevo privremeno puštanje na slobodu. U ovom slučaju, Žalbeno veće može jedino da valjano izvede zaključak u vezi s odlukom Pretresnog veća da ne povuče privremeno puštanje na slobodu. Ovlašćenja za povlačenje privremenog puštanja na slobodu i za izdavanje naloga Šešelju da pristupi pretresu isključivo su nadležnosti Pretresnog veća.
19. Logika Većine, koju ne podržavamo, ali koja je ovde ipak relevantna, trebalo je da navede Žalbeno veće ne samo da prizna da ima ovlašćenje da izvodi zaključke o dokazima o Šešeljevom ponašanju nakon što je pušten na slobodu, već i da ima ovlašćenje da povuče njegovo privremeno puštanje na slobodu. Većina je, naloživši Pretresnom veću da povuče privremeno puštanje na slobodu, odabrala srednji put, koji ne sledi ni pravo ni logiku.

E. Druga navodna greška

20. Većina odbacuje ostale argumente tužilaštva koji se odnose na Šešeljevo ponašanje posle puštanja na slobodu pošto su oni relevantni samo za razmatranje režima uslova kojima se reguliše Šešeljev privremeni boravak na slobodi, što bi moglo da postane relevantno u kasnijoj fazi.⁷⁰ Ovaj pristup ne ide u prilog nalogu Većine Pretresnom veću da “izvrši *de novo* procenu merituma Šešeljevog mogućeg daljeg privremenog puštanja na slobodu”.⁷¹
21. Pretresnom veću je naloženo da sprovede *de novo* procenu, koja mora da obuhvati dva kriterijuma na osnovu pravila 65(B) Pravilnika, i da odluči da li da ponovo naloži privremeno puštanje na slobodu optuženog. Logično, jedan od inherentnih elemenata takvog razmatranja biće to da li je optuženi ranije prekršio uslove svog privremenog boravka na slobodi na osnovu pravila 65(C) Pravilnika. Shodno tome, nesklonost Većine da donese odluku o tome da li je Pretresno veće pogrešilo kad je zaključilo da Šešelj nije prekršio uslove svog privremenog boravka na slobodi dovela je do toga da

⁷⁰ V. Odluka Većine, par. 21.

⁷¹ Odluka Većine, par. 22.

su strane u postupku, a što je najvažnije i Šešelj, neadekvatno obavestene o tome koje je uslove na osnovu pravila 65(C) eventualno prekršio, te stavila tužilaštvo u nepotrebno nesigurnu situaciju koja će najverovatnije dovesti do još jedne žalbe koja je mogla lako da se izbegne. Shodno tome, ukratko iznosimo naš stav o argumentima tužilaštva.

22. Tužilaštvo iznosi argument da je Pretresno veće pogrešilo zato što Šešelju nije nametnulo strože uslove uprkos tome što “nove činjenice koje su proistekle iz Šešeljevog ponašanja nakon što je privremeno pušten na slobodu sada podrivaju osnove na kojima je Pretresno veće odlučilo da nametne samo minimalne uslove i da ne zahteva od Šešelja da se obaveže da će se pridržavati uslova za njegovo privremeno puštanje na slobodu”.⁷² Tužilaštvo upućuje na četiri elementa, i to: (i) Šešeljeve javne izjave u kojima je pretio licima koja su saradivala s tužilaštvom; (ii) ponašanje koje je huškačko i uvredljivo za svedoke; (iii) Šešeljeve izjave da njegovo zdravstveno stanje nije baš beznadežno, čime je navodno neposredno doveo u pitanje zaključke Pretresnog veća iz Odluke od 6. novembra 2014; i (iv) Šešeljeve izjave da se neće dobrovoljno vratiti na Međunarodni sud.⁷³ Što se ovog poslednjeg tiče, pošto je to pitanje već ranije obrađeno, nema potrebe da se o tome ovde ponovo diskutuje.
23. Što se tiče elemenata pod (i) i (ii), oni se odnose na preduslov da optuženi ne sme da predstavlja opasnost ni za jednu žrtvu i svedoka, što je zapravo uslov iz pravila 65(B) Pravilnika. Zbog toga bi te elemente trebalo ispravno smatrati preduslovima za privremeno puštanje na slobodu iz pravila 65(B) o kojima nije moguće pregovarati, a ne uslovima koji se odnose na period posle puštanja optuženog na slobodu i koji se ispituju na osnovu pravila 65(C) Pravilnika.
24. U tu svrhu, primećujemo da je Pretresno veće u svojoj Odluci od 13. januara 2015. očigledno razmotrilo preduslov neometanja svedoka i zaključilo da novi dokazi jesu za žaljenje, ali da ne predstavljaju pokušaj da se utiče na svedoke ili da im se preti i da, stoga, nisu kršenje uslova koji su određeni Šešelju.⁷⁴ Shodno tome, Pretresno veće nije propustilo da uzme u obzir nove dokaze, naprotiv, ono je razmotrilo nove dokaze i donelo odluku da oni ne zahtevaju da se uslovi nametnuti Šešelju izmene nakon što je on pušten na slobodu. Imajući na umu standard preispitivanja po žalbi, tužilaštvo

⁷² Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 12.

⁷³ Žalbeni podnesak tužilaštva, par. 12.

⁷⁴ Odluka od 13. januara 2015, par. 13.

jednostavno iznosi iste informacije pred Žalbno veće i u svojoj žalbi ne pokazuje kako je Pretresno veće pogrešilo kad je donelo takav zaključak.

25. Na kraju, što se tiče elementa pod (iii), ne čini se da Pretresno veće u svojoj Odluci od 13. januara 2015. nije razmotrilo učinak Šešeljevih izjava o njegovom zdravstvenom stanju koje je dao nakon što je pušten na slobodu. Podsećajući na to da je Šešelj privremeno pušten na slobodu zbog svog zdravstvenog stanja, to je bez sumnje važno pitanje i s obzirom na to da je Pretresno veće svoju procenu Šešeljevog zdravlja zasnovalo na poverljivom materijalu, smatramo da je Pretresno veće bilo dužno da u svojoj Odluci od 13. januara 2015. iznese obrazloženo mišljenje. Pretresno veće je pogrešilo zbog toga što se nije bavilo tim pitanjem i zbog toga bi bilo opravdano da se to pitanje vrati Pretresnom veću kako bi ono o tome iznelo obrazloženo mišljenje.

26. Da zaključimo, smatramo da je merodavno pravo trebalo da bude valjano objašnjeno na početku Odluke Većine, naročito s obzirom na broj novih pitanja koja su pokrenuta u ovoj žalbi. Nadalje, nalazimo da u Odluci Većine nedostaje potrebno objašnjenje za zaključak da je Pretresno veće pogrešilo u odnosu na prvu navodnu grešku, što je nedostatak koji je uvećan je time što diskrecionim ovlašćenjima Pretresnog veća nije pokonjena dužna pažnja. Mišljenja smo da je pitanje trebalo biti vraćeno Pretresnom veću kako bi ono iznelo obrazloženo mišljenje o tvrdnji tužilaštva u vezi sa Šešeljevim zdravstvenim stanjem.

Sastavljeno na engleskom i francuskom jeziku, a merodavan je tekst na engleskom.

/potpis na originalu/
sudija Bakhtiyar Tuzmukhamedov

/potpis na originalu/
sudija Koffi Kumelio A. Afande

Dana 30. marta 2015.
U Hagu,
Holandija

[pečat Međunarodnog suda]